

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Абдучабори Сафаралӣ дар мавзуи «Вижагиҳои гузариши ВАО дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз вобастагӣ ба озоду демократӣ дар солҳои Истиқлолият: дурнамоҳо ва масъалаҳо (солҳои 1991-2020)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ)

Мавзуи кори таҳқиқи Абдучабори Сафаралӣ муҳрам буда, дар он омӯзиши раванди ташаккули заминаи қонунгузорӣ, тавсифи вазъу ҳолати қонунгузорӣ, ки фаъолияти ВАО-и тоҷикро муайян мекунад, дараҷаи иштирок ва нақши сармояи хориҷӣ дар раванди эҷоди низоми ВАО-и тоҷик ва матбуоти ақаллияти миллӣ, ки зернизоми хоссаро ташкил мекунад, таҳқиқ шудааст.

Шароити имрӯзаи демократикунории ҷомеа, ҷаҳонишавии равандҳои иттилоотӣ фаъолнокии васоити ахбори оммаро хеле такмил додааст. Ҷомеаи муосир, ки меҳодад дар бораи рӯйдодҳои рӯз огоҳӣ дошта бошад, ба баланд бардоштани сатҳи дониши равандҳо, на ба талаботи ҷаҳонӣ, балки ҳамчун ниёзи калон ба ВАО нигаронида шудааст.

Омӯзиши таҷрибаи таҳаввулоти васоити ахбори омма дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ошкорнамоии тамоюлоти асосии ташаккул ва амалкарди амсилаи муосири матбуоти даврии тоҷик имкон фароҳам меорад, ки тасаввуроти мо оид ба қонунмандии рушди ВАО дар фазои пасошуравӣ ва ҳам дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон - оид ба хусусиятҳои медианизомҳои кишварҳои алоҳидаи Осиёи Марказӣ ғанитар гарданд.

Солҳои 1991-1997 дар Тоҷикистон гузариш ба амсилаи иқтисоди бозаргонӣ оғоз ёфт, ҳамчунин, низоми нави ҷомеаи демократӣ ташаккул ёфтан гирифт, ки дар худ парламентаризм, бисёрхизбӣ, сохтани ҷомеаи шахрвандиро фаро мегирад. Дар ин давра (солҳои 1991-1997) сарнавишти худи Ҷумҳурии Тоҷикистон зери хатар монда буд, зеро дар ҷумҳурӣ ҷанги шахрвандӣ бо шиддат ҷараён дошт. Ин ҳама ба фазои иттилоотии Тоҷикистон бетаъсир намонданд. Соли 2010 марҳилаи интиҳои фаъоли таҳаввулот ба қайд гирифта мешавад: ба тариқи ниҳой заминаи қонунгузорӣ ташаккул ёфт, ки фаъолияти ВАО-и даврӣ дар шароитҳои давлат бо иқтисоди бозаргонӣ муайян мекунад, навҳои асосии

нашрияҳо, ки барои ВАО маъмул ва хосанд ва дар асоси тиҷорату соҳибкорӣ амал мекунанд, пайдо шуданд, аммо худ матбуоти тоҷик қисмати таркибии медианизони ҷаҳонӣ гашта монд. Навгониҳои илмӣ диссертатсия дар он зоҳир меёбад, ки дар он нахустин маротиба ҳаматарафа эҷоди амсилаи нави матбуоти даврӣ ва амалкарди он дар давлати наво, ки қаблан дар ин шаклу мазмун мавҷуд набуд, мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Зимнан таҳаввули матбуоти даврии тоҷик ҳамчун раванди ягона баррасӣ гардидааст, ки оғози худро дар доираи мавҷудияти давлати ягонаи тоҷик касб карда, рушди худро дар Ҷумҳурии Тоҷикистони соҳибистиқлол ба даст овардааст.

Маводи диссертатсия ва дастовардҳои илмӣ таҳқиқ дар худ бархурди таърихиро фаро мегиранд, ки имкон медиҳад далелҳои ошкоршуда ва падидаи зухурот дар қаринаи пасманзари шароитҳои мушаххаси таърихӣ мавриди баррасӣ ва арзёбӣ қарор дода шаванд. Ҳамчунин, бархурди мазкур имкон медиҳад таъсири омилҳои таърихӣ, сиёсӣ ва иқтисодӣ ба раванди таҳаввули матбуоти тоҷик пайгирӣ карда шавад. Дар рисола методи таҳлили муқоисавӣ, ки имкон медиҳад тафовути байни амсилаи пешина ва нави матбуоти даврии тоҷик ва методи таснифот, ки бидуни истифодаи он тавсифи сохтори матбуоти даврии муносири Ҷумҳурии Тоҷикистон ғайриимкон аст истифода шудаанд.

Диссертатсияи мазкур барои фанни “Асосҳои журналистика”, “Муқаддимаи ихтисос” ва курсҳои махсусу дарсҳои интихобӣ мавод дода метавонад. Дар асоси он таҳияи дастури таълимӣ оид ба матбуоти даврии тоҷик имконпазир аст.

Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад.

Натиҷа ва нуктаҳои илмӣ барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Диссертатсия дорои мазмун ва мантиқи пайваст буда, натиҷа ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда саҳми шахсии муаллифро нишон медиҳанд.

Мавзуъ ва мазмуни таҳқиқи диссертатсионӣ бо шиносномаи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) мувофиқ мебошад.

Натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқ ва тавсияҳои муаллиф дар 6 мақола, ки 4-тояш дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд, инъикос ёфта, бо мазмун ва мавзуи диссертатсия мувофиқ мебошанд. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашркардаи доктори фалсафа (PhD) фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошанд. Мақолаҳои илмӣ интишорёфтаи муаллиф ва теъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд. Дар диссертатсияи Абдучабори Сафаралӣ истифодаи мавод бидуни ишора ба муаллиф ё маъхаз ба назар намерасад. Ин аз риоя шудани банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамои мавзуи кори диссертатсионӣ таъйин шудааст. Аҳамияти таҳқиқ, наwgониҳои илмӣ диссертатсия ва арзиши амалии онро ба назар гирифта, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Абдучабори Сафаралӣ дар мавзуи «Вижагиҳои гузариши ВАО дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз вобастагӣ ба озоду демократӣ дар солҳои Истиқлолият: дурнамоҳо ва масъалаҳо (солҳои 1991-2020)» кори таҳқиқии анҷомёфта буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва онро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) ба ҳимоя пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи экспертӣ дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Ба мавзуи диссертатсияи Абдучабори Сафаралӣ тағйирот ворид карда шавад ва дар шакли **«Вижагиҳои гузариши ВАО аз низоми шуравӣ ба демократӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: дурнамо ва масъалаҳо (солҳои 1991-2020)»** барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ дар ҷаласаи шурои

диссертационии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба Ҳимоя қабул гардад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқашон ба ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

- **Муъминҷонов Зулфиддин** – доктори илми филология, профессори кафедраи журналистикаи телевизион ва радиошунавонии Муассисаи давлатии таълимии «Донишкадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода»;
- **Раҳимҷон Ҳушдил** – номзоди илми филология, сармуҳаррири Муассисаи давлатии маҷаллаи «Илм ва ҳаёт».

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Муассисаи таълимии байнидавлатии таҳсилоти олии «Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистон»** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони Ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ:

доктори илми филология, профессор,
узви шурои диссертационӣ

Имомзода М.С.

Аъзои комиссияи экспертӣ:

доктори илми филология, профессор,
узви шурои диссертационӣ

Абдуллозода М.А.

доктори илми филология, профессор
узви шурои диссертационӣ

Муқимов М.А.

«24» октябри соли 2023.